

Endometriose

Revideret April 2024

Endometriose er en tilstand, hvor livmoderslimhinden (endometriet) findes uden for livmoderen. Det forekommer hos 10-20% af alle kvinder i den fertile alder. Der er stor variation i udbredningen af endometriosen og kvindernes symptomer. Endometriose kan sidde på æggestokkene og danne cyster, de såkaldte "chokoladecyster", på urinblæren, bughinden og tarmen.

Årsagen

Kendes ikke med sikkerhed. Teorien er, at der under menstruationen føres livmoderslimhinde med menstruationsblodet baglæns ud igennem æggelederne til bughulen, hvor det sætter sig fast. Arvelig disposition menes at spille rolle. Der er højere risiko for endometriose, hvis ens mor eller søster har/har haft sygdommen.

Symptomerne

Det hyppigste symptom på endometriose er smerter omkring menstruation. Det skyldes, at endometriosen i bughulen "bløder med". Blod i bughulen irriterer bughinden og giver smerter. På længere sigt kan der dannes arvæv, som giver kroniske underlivssmerter. Arvævet kan ødelægge æggestokkene på grund af cystedannelse og aflukke æggelederne, så det kan være vanskeligt at blive gravid.

Indvækst af endometriose i tarmen kan give blod i afføringen, smerter ved samleje og under afføring. Endometriosen kan også vokse ind i urinblæren og give blod i urinen.

Ved en ultralydsskanning kan mulige endometriosecyster på æggestokkene ses. I nogle tilfælde anbefales en MR-skanning og/eller kikkertoperation (laparoskopi), hvor der evt. kan foretages vævsprøver og fjerne den synlige endometriose. Om der anbefales MR-skanning, operation eller ej før medicinsk behandling afhænger af flere forskellige faktorer bl.a. ens alder, fertilitetsønske, udbredningen af endometriosen, symptomernes sværhedsgrad og type. Behandlingen sker oftest på baggrund af symptomerne alene.

Behandling

Endometriose kan behandles både medicinsk og kirurgisk. Endometriose er afhængig af det kvindelige kønshormon østrogen. Man kan anvende p-piller, mini p-piller eller hormonspiral, hvilket er med til at holde endometriosen nede.

Hvis du behandles med p-piller tilrådes disse uden pauser i et såkaldt long-cycle regime. Det betyder, at du fortsætter med p-pillerne, til du begynder at bløde. Så holder du 4 dages pause og opstarter igen. Hormon-spiralen og mini P-pillernes indhold af gestagen påvirker endometriet og endometriosen ved at hindre dets vækst, nedsætte blødningsmængden, hvormed smerterne lindres.

Hvis du fortsat oplever smerter på medicinsk behandling, specielt hvis der er tale om sværere smerter, blod i afføring og urin vil du oftest blive henvist til en kikkertoperation (laparoskopi), hvor synlig endometriose og evt sammenvoksninger løsnes og fjernes.